

strok lepe književnosti. Med poezijami izdala je letos pesme mladega bosenskega pesnika Alaupovića, ki je, ako se ne motim, profesor v sarajevski gimnaziji. On pripada starejši pesniški šoli, ki speva v mehkužnem slogu vsakdanje predmete ljubavi do žene, dece, domovine, čednosti, kreposti, prijateljstva. Kakih originalnih predmetov iščeš zastonj in vendar bi baš življenje njegovih rojakov v Bosni podajalo mnogo gradiva za pesniško obdelovanje. Le redko se dotika bratskega razkola, ki deli po veri prebivalce Bosne in takrat skuša prikrivati rane in priporočati pozabljenje starih razmeric. Ljubezenske pesmi so vse mirnega značaja, tu ni nikakršnega izraza živejše strasti, vse teče nekako osladno tužno. Tudi pesniške slike in metafore, sicer bogato upotreb- ljane, se dosita često ponavljajo: »tajni duh, tajne uspomene, cvijeće, srebro, zlato« itd. — Nikjer ne opaziš krepkejših akcentov; neka seta leži nad vsemi pesmimi; toži o hudi sreči, a kaj se mu je zgodilo, nihče ne more iz pesmi posneti. Ako nas ne zanima vsebina pesmi, moramo pohvaliti tečnost jezika in šarenost dikcije.

R. Perušek.

Ivo Vojnović. Dubrovačka trilogija. U Zagrebu. Naklada »Matice Hrvatske«. 1902. m. 8°. str. 158. — Ivo Vojnović, sam član dubrovniškega plemstva, slika nam v prvem delu, »Allons enfants« imenovanem, propast Dubrovnika, ki je bila tedaj gnila država, podorana z onimi idejami, katere je razširjevala francoska revolucija. Na čelu vlade je stal knez s senatom, ki je bil sestavljen iz članov najukočenejše aristokratije; ljudstvo si je želelo svobode ter je mislilo, da mu jo prineso francoski bataljoni maršala Marmonta. Senat je sklenil, da se prepusti v mesto francoska vojska. Zastonj se je trudil Orsat Veliki, da se ukine ta sklep senatov, nego da se očuva stara plemenitaška republika; časa je bilo še dosti, da se mesto ubrani navalu francoskemu in da se zbero pomočne čete ruske, črnogorske in turške. Ali večina senatorjev je bila protivna tej nameri, da bi Vlahi in Turki (= Rusi) rešili samostojnost Dubrovnika. Onim je bilo več do mirne udobnosti, do književnega uživanja, nego do resnega dela. Narisana je v igri vsa praznota velikašev, visoko svojo glavo nosečih, kakor n. pr. podobe tete Orsatove, Ane Menze-Bobalićeve in raznih senatorjev. Orsat je zaljubljen v svojo rojakinjo Dješo Palmotico, a ona, premda ga ljubi, se noče venčati z njim, ker noče, da bi bila njena in Orsatova deca to, kar sta imela postati ona, namreč roba tuje vlasti. Francoska vojska prihaja v Dobrovnik sprejeta z veselimi vzklici in življenje se ni izpremenilo v mestu, nego je ostalo isto, čeprav je bila izpremenjena vlada. Orsat spozna, da je njegov trud zastonj.

Kdor hoče to dramo razumeti, mora natančneje poznati zgodovino dubrovniške, okupacije po Francozih in vse diplomatske finoče, kar se od navadnega, četudi sicer izobraženega človeka ne more zahtevati. Kdo ve, kdo so bili Fonton in Sinjavin itd.? Treba mu je poznati tudi lokalne razmere, ako hoče umeti različne fraze, n. pr. »Glasovi (čeljadi najegjene, nestalne, nemirne). U svojoj si kući! Mahnit je! Sad? — na dvadesetčetiri ? ! ne! — ne! —« Kdo more zahtevati, da bi kdo razumel, da je to isto, kar italijanski »alle venti quattro« (scilicet »ore«)?« In tako se vrsté taki lokalizmi in infinitum in otežujejo razumevanje spisa. Tudi obče neznanih besed mrgolj vse polno.

Slog je vzhičen, a drama sama bi se težko dala predstavljati. Kdo bi n. pr. mogel prikazati tele napotke v oklepajih v »Allons enfants«, str. 26.: »Gospod je (prihajajo). (Med njimi so stari, mladi, srednji, debeli, ukusni, ne-

šesni(?), ali vsi, ta bolj, oni manj, nosijo znake starodavnih plemen in oblike ljudi, ki so od vekov zapovedovali in drugim pravico krojili. Tisočletna oblast in nešteti red brezprikornih aristokratskih zakonov so jim vtisnili znamenje posebne, čeprav črvotočne, ali vendar povsem ostre individualnosti. Med njimi so čudaki v hoji, v kretanju, v nošnji; med njimi so starci še z vlasuljo Louisa XVI., mlajši so vsi po najnovejšem empire-odelu, v formi las in zaliscev; ali vsak je za sebe osebni tip. Posebno zdaj, ko so med seboj, ko jih nihče od ljudstva in priprostih ljudi ne motri in ne sodi, sedaj ko usodni historijski čas odkriva tajne pege in skrivne razpokline izcejenih karakterjev in istiskanih duš. Sedaj ima vsak mig, vsak šepet, vsak poluglas svoje markantno, nezmotno značenje. Velika burja potresa suho listje prastare republikanske dōbe in nam prikazuje pomalo vse zglobe, vse zaveze, vse rupe jadnega izumrlega debla njegovega, razgaljuje mu vso golotinjo razpečenih (pomehkuženih), oguljenih, prebitih patrklev (debel brez listja). Kostur (kostnik = smrt) se že kesi (reži) pod prosušeno kožo trhle starosti.«

Ako še pomislimo, da je ves dialog presekan in poln stvarnih in jezikovnih lokalizmov, bode dosti jasno, da je drama Nedubrovničanu težko umevna.

Drugi del trilogije *Suton* (— zahod večernega solnca) igra leta 1832. — Zadnji ostanki starih vlastelinov se tolažijo s svojo prošlostjo in izkušajo zakriti svoje siromaštvo, svojo ničevost z umišljenim dostojanstvom. Celo Pavla, najmlajša hči gospo Mare, ki je zaljubljena v Luja, pomorskega kapetana, sina bivšega kmeta Marinega, odbija ponudbo Lujino, ker noče zapustiti topeče se ladje plemenitstva. Pavla si odreže kite in stopi v samostan. Tipi so tu izborno prikazani, igra jasnejša in odreditejša. —

Tretji del je »Na Taraci« (terasi) in se dogaja leta 1900. V njem so popisani poslednji potomci stare vlastele. Eni so ohranili svoje stare tradicije in čakajo v neomajenem ponosu smrti, drugi so okuženi po tujcih in provajajo svoje življenje v razkalašenosti — obsojeni tudi oni na propast. Ida grofica Luccari, rojakinja imenitnih Menčetičev, sprejme mesto začasne učiteljice, da ni treba stradati njej in njeni materi. Gospar Luksa pa ženi svojega nezakonskega sina Vuka z Jelo, kmetico ter ga pošilja v Ameriko, odkoder se je vrnil Lujo Lašič kot bogataš in baron. —

R. Perušek.

Hrvatske narodne ženske pjesme (muslimanske). Svezak prvi. Sabrao i uredio Mehmed-Dželaluddin Kurt (hafiz mostarski). Mostar. Hrvatska dionička tiskara. 1902. v. 8°. 233 str. Neumrlom hrvatskom otadžbeniku dru. Anti Starčeviću prijatelju islamskoga naroda u znak najdublje harniosti posvećuje sabirač. — Ukusno uvezano, krone 3 60, nevezano 2 kroni.

Na prvih 16 straneh predgovora se hudo toži skupljač na srbske zbiratelje narodnega blaga, imenoma na Vuka St. Karadžića, kateremu očita, da je nabral mnogo ženskih pesmi islamskega sveta, pa premenil imena, n. pr. »Meho« in »Fata« s srbskima »Jovo« in »Mara«, ali pa tudi islamske pesmi iz narodnega šovinizma presadil v svoj vrt pod slavno »srbsko« ime, da tako svetu oči zaslepi. Ta posel nadaljujejo volčiči, ki so se izlegli od starega »Volka«. — Mi se ne smatramo pozvane, da ta prepir med »Srbi« in »Hrvati« razsodimo. Po našem prepričanju »peccatur intra et extra muros Iliacos«. — Knjiga obseza 88 pesmi, katere je zbiratelju narekovala njegova mati. Dva bodoča zvezka hoče napolniti s pesmimi, ki so mu jih narekovale druge muhamedovske žene